

NOVA GNEZDITVENA KOLONIJA NAVADNE ČIGRE *Sterna hirundo* v POMURJU

New breeding colony of the Common Tern *Sterna hirundo* in Pomurje region

ŽELJKO ŠALAMUN

Stara Nova vas 3/b, SI-9242 Križevci pri Ljutomeru

Akumulacijsko jezero Gajševci v Pomurju je nastalo leta 1976 z zajezitvijo reke Ščavnice. Površina jezera je 1,1 km². Gozd in sadovnjak obdajata 730 m obrežja, 2.980 m jezerskega obrežja pa obdaja travnati nasip, ki ga redno kosijo. Jezero je priljubljena ribiška točka. Ribolov je dovoljen ob nasipu in ob delu gozda, kopati se v jezeru ali se voziti s čolnom po njem pa ni dovoljeno. Lepi dnevi običajno privabijo tudi veliko sprehajalcev.

Ščavnica na svojem ustju v jezero odlaga pesek in blatne delce. Tako so približno 60 m od izliva nastali blatni poloji. Ti so podolgovate oblike, delno poraščeni s pionirsko vegetacijo, največji meri približno 15 × 2 metra. Po lastnih podatkih (od 1996 naprej) so se navadne čigre *Sterna hirundo* na jezeru pojavljale vsako leto, tudi v času gnezditve. Na največjem polju so leta 2000 prvič gnezdile navadne čigre.

Kronološko so opazovanja gnezditve navadne čigre na polju potekala takole:

- 25.5.: štiri (4) osebk in dve (2) gnezdi
- 31.5.: štiri (4) osebk, od tega dva (2) na gnezdih;
- 22.6.: 22 osebkov in 6 zasedenih gnezd
- 7.7.: 30 odraslih osebkov in 18 begavcev, nekaj mladičev je bilo že v zraku, vendar ni znano, ali so se speljali na Gajševskem jezeru
- 22.7.: 14 begavcev, precej prvoletnih mladostnih osebkov je bilo že v zraku (za odrasle osebk ni podatkov)
- 11.8.: na jezeru samo še 4 osebk, od tega 1 mladosten

Na polju je gnezdilo okoli 15 parov navadne čigre, speljalo pa se je najmanj 18 mladičev. Natančnega števila gnezd ni bilo mogoče ugotoviti zaradi poraščenosti polja. Nova gnezditvena kolonija navadnih

Slika 1: Kolonija navadnih čiger *Sterna hirundo* na polju Ščavnice na Gajševskem jezeru dne 6.7.2000 (foto: B. Štumberger)

Figure 1: A colony of Common Terns *Sterna hirundo* on a mudflat of the Ščavnica stream at Gajševsko jezero on July 6th 2000 (photo: B. Štumberger)

čiger na Gajševskem jezeru je zelo razveseljujoča, še zlasti, ker je od zadnje dokumentirane gnezditve navadne čigre v porečju Mure minilo skoraj 120 let. Leta 1882 je WASHINGTON poročal o vsakoletni gnezditvi na reki Muri pri Wildonu (nad Lipnico, Avstrija), l. 1885 pa je z obžalovanjem ugotovil, da so gnezdišča po regulaciji Mure opuščena (HABLE 1979 po PRAESENT 1974).

V času gnezditve je kolonijo potencialno najbolj ogrožal dvig gladine vode, na srečo pa ni bilo večjih padavin. Na ribiče in sprehajalce so se navadne čigre kar navadile, le občasno so sprožile kakšen preplah in se hitro umirile. Večja nevarnost bi lahko bila, kljub prepovedi, vožnja s čolni po jezeru. Zato bi bilo smiselno v primerni razdalji od kolonije postaviti predstavitveno tablo o navadni čigri in njeni ogroženosti.

Blatni poloj se je precej hitro zaraščal s pionirsko vegetacijo, zato bo za vzdrževanje kolonije verjetno treba opraviti vsakoletno čiščenje.

Novo gnezditveno kolonijo navadnih čiger na Gajševskem jezeru morda lahko povežemo z najbližjo in trenutno populacijsko najmočnejšo kolonijo čiger na Dravi pri Ormožu. Na Dravi (Ptuj, Tržec, Ormož) je DOPPS–BirdLife Slovenia z umetnimi ukrepi s čiščenjem in oblikovanjem otokov, postavitvijo splavov ipd. obdržal njeno populacijo na okroglih 100 parov. Ormoška kolonija je od Gajševskega jezera oddaljena vsega 15 kilometrov.

Zahvala: Za pomoč se zahvaljujem Ani in Gorazdu Klemenčiču, ki sta pripevale terenske podatke, in Borutu Štumbergerju pri iskanju zgodovinskih virov.

Povzetek

Na blatnem polju na izlivu Ščavnice v Gajševsko jezero je bila v gnezditveni sezoni 2000 najdena nova gnezditvena kolonija navadne čigre *Sterna hirundo* v Sloveniji. Gnezdilo je okoli 15 parov, speljalo pa se je najmanj 18 mladičev navadnih čiger. Od zadnje dokumentirane gnezditve navadnih čiger v porečju Mure je preteklo 120 let.

Summary

In the breeding season 2000, a new breeding colony of the Common Tern *Sterna hirundo* was found on a mudflat at the outflow of the Ščavnica stream into Gajševsko jezero (NE Slovenia). Some 15 pairs bred there and eventually at least 18 young were fledged. The last documented breeding of Common Terns in the Mura basin took place no less than 120 years ago.

Literatura

- GEISTER, I. (1995): Ornitološki atlas Slovenije. DZS, Ljubljana.
HABLE, E. (1979): Eine steirische Zentralkartei ornitologischer Daten (Aves). Mitt. Abt. Zool. Landesmus. Joanneum 8 (2): 43- 68.

Prispelo / Arrived: 30.9.2000
Sprejeto / Accepted: 15.6.2001